

ספר
באר
החיים

שביעין הגבול

ספירת העומר

ל"ג בעומר

שבועות

ספירת העומר

וספרתם לכם ממחרת השבת

• וספרתם לכם - שורש המצוה •

מוני המצוות (מהר"ם שיק על תרי"ג מצות ועוד) מנו את מצות ספירת העומר במצוה ש"ז, וכתב הרה"ק רבי אברהם שמחה מבארנוב זי"ע (אורה ושמחה ספיה"ע אות סב) שנמצא שזאת המצוה היא האמצעית בין התרי"ג מצוות, שיש ש"ו מצוות לפניו וש"ו מצוות לאחריו, וכמשל למי שבנה בנין ורוצה לחזקו שהרי הוא מעמיד איזה דבר המחזק באמצע הבנין, ובזה מתחזק כל הבנין

שמסביב, וללמדך שמצוה זו היא העיקר והסובב את כל התורה כולה, והיינו טעמא, כי תכלית מצוה זו היא כמו שאומרים בנוסח התפילה שאחרי הספירה "אתה צויתנו על ידי משה עבדך לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקלפותינו ומטומאותינו"^א, ולהתקדש בקדושה של מעלה, וזו כל התורה כולה^ב, ואידך זיל גמור. והרי שמטרת מצות ספירת העומר היא לנקות את

א. **באחד** ממפרשי התורה ראיתי, שלא לחנם חלים ימי הספירה בתחילת תקופת הקיץ, כי טבע העולם הוא שהחום והשמש מעוררים את אש התאוה בלב האדם, ולכן קרוב הדבר שיבא האדם לידי מכשול ח"ו, על כן אמרה תורה לספור ספירת העומר בימים אלו דייקא כדי להקדים את הרפואה למכה ולבטל כח הטומאה מקרבו.

וברוב רחמי השי"ת ציוה כן בטרם קיבלו ישראל את התורה, כדי שיוכלו לקבל את התורה בטהרה ובקדושה, וכך הוא דרך העולם שנותנים זריקות שונות לתינוק שנולד כדי למנוע ממנו מחלות שונות רח"ל, שמיד בצאתו לחיים יהא מוגן ומחוסן מנגע ופגע, והכי נמי נתן הקב"ה את השמירה של ימי הספירה עוד קודם קבלת התורה, וצריך רק לנצל את הימים האלו כהוגן.

ב. **מרגלא** בפומיה דהגה"צ רבי משה אריה פריינד זצ"ל גאב"ד ירושלים ת"ו בשם ק"ז הגה"ק מנאסויד זללה"ה, שהרה"ק בעל ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע לא נהג לספור ספירת העומר לפני התיבה (כמנהג רבנים בכמה מקומות) אלא היה סופר על מקומו, אבל בעת הספירה "איז ער געווארן שווארץ ווי א קויל, און ער האט זיך

האדם מכל רוח טומאה, והאריך בזה הזוה"ק (פרשת אמור צז): דבימים אלו מנקה השי"ת את כלל ישראל מרוח דמסאבא³.

נוראות כתוב באוה"ח הקדוש (פרשת אמור) לפרש מאי דכתיב (ויקרא כג, טו) **"וספרתם לכם - על דרך אומרם ז"ל, כי נשמות עם בני ישראל הם בבחינת הלוחות, ובאמצעות תחלואי הנפש וטומאת התיעוב יתלכלכו ויחשיך אורם, ואמרו רבותינו ז"ל (תנחומא, כי תשא כו) כי**

הלוחות של סנפרינון היו, לזה אמר 'וספרתם לכם', פירוש באמצעות מנין זה אתם מאירים כסנפרינון את עצמיכם", ויתפרש "וספרתם" מלשון "נופך ספיר ויהלום" (שמות כח, יח), שמשמעה אבן טובה המאירה. ובדבריו התכוון לשני ענינים שונים, חדא כמה חשובה נשמת ישראל במרומים שהיא כלוחות הברית ממש, ועוד שאף אם חלילה עבר על רצון ה' יש בידו להזדכך ולהיטהר על ידי עצם קיום מצות ספירת העומר, כי

געדראפעט אויף דע גראדע ווענט" [ובתרגום ללה"ק: בעת הספירה היה מאדים ומשחיר גחלים לוחשות, והיה נראה כמטפס על קירות חלקים מרוב יגיעתו בעבודת הספירה] (הובא בהגדה של פסח 'עטרת יהושע', סדר מוצאי החג את רעו הערה צט).

וזכורני שאאדמו"ר הרה"ק מלעלוב זי"ע היה נוהג לספור הספירה בביתו, והיה מתלהב ב"יהי רצון" שלאחר הספירה כשהוא חוזר עשרות פעמים בקול רעש גדול מתוך הטחת ראשו בקירות הבית ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה... ולתקן את נפשותינו מכל סיג ופגם... ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה... ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה... ובכל ערב משגמר את עבודתו היתה אמי הרבנית הצדקנית ע"ה בודקת אחריו מה "עולל" הרבי לקירות הבית בהתלהבותו.

ויש לדעת שמדת הקדושה אינה על ידי תנועות שונות ופעולות חיצוניות, אלא תליא בפנימיות הלב, ככתוב (שמות יט, ו) "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", ופירש הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה ליקוטים, פרשת יתרו) ש"גוי קדוש" הוא מלשון הש"ס (ב"ק ט): **"שליש מלגיו"** דהיינו מבפנים, כי מהות הקדושה בחדרי הלב מקומה, ובזה הם "גוי קדוש".

והרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע (עירין קדישין תניינא, ליקוטים) פירש בזה את נוסח התפילה "ובקרוב קדושים תתהלל", שהקדושה היא "בקרוב" ובמקום פנימי באדם, וכפי שמוכח ממאי דכתיב באשה השונמית שאמרה על אלישע (מלכים ב' ד, ט) "הנה נא ידעתי כי איש אלקים קדוש הוא עובר עלינו תמיד", ופריך הש"ס (ברכות י): "מנא ידעה", ומשני "שלא ראתה זבוב עובר על שולחנו" ועעו"ש, ותמהים העולם על קושיית הגמרא, והלא חזותו של אדם מוכיחה אם צדיק וקדוש הוא אם לאו, ולמה היתה צריכה לראיות כדי לדעת שאלישע הנביא הוא איש קדוש, אך הן הדברים, כי הקדושה היא רק ב'קרב' ובפנימיות לבו של אדם ומכוסה מאנשים אחרים, ולהכי שפיר קא מתמה "מנא ידעה", ועל כך תירצו שהיו לה סימנים ברורים בדבר.

שישתנה האדם וישפר דרכיו, וכמו שכתוב ב'שער הכוונות' (דרושי פסח סוף דרוש יא) להאר"י הקדוש זי"ע, "גם טוב לאדם לכוין במ"ט ימים אלו, לתקן כל אשר חטא בכל הז' ספירות, והמשל בזה, בהיותו בשבוע ראשון יכוין לתקן את אשר חטא ופגם בספירת החסד, ובשבוע השני יכוין לתקן את אשר חטא ופגם בספירת הגבורה, וכך על דרך זה בז' השבועות".

וכפי שמביא החיד"א (חומת אנך פרשת תרומה אות ח) בשם רבינו אפרים לרמז בפסוק (שמות כו, י) "ועשית חמשים לולאות", שהם כנגד ימי הספירה וחג השבועות, וכשם שהלולאות מחברות את היריעות לקרסים, כך אלו הימים המה ימי חיבור בין ישראל לאביהם שבשמים.

ואכן הזמן גרמא לטהרת הנפש, וביאר בזה הרה"ק בעל ה'חידושי הרי"ם' מגור זי"ע שיטת רבי יוחנן בן נורי במסכת עדיות (פ"ב משנה י) "משפט רשעים בגיהנום, שנים עשר חדש... רבי יוחנן בן נורי אומר מן הפסח ועד העצרת", אם כן, הרי 'מידה טובה מרובה', ובוודאי הזמן גרמא לראות בעודו בעולם הזה לטהר ולקדש עצמו בימים אלו, **והזמן מסוגל לכך שיוכל האדם לתקן מעשיו ולקבל עול מלכות**

סגולת מצוה זו היא לטהר ולזכך נשמת ישראל מכל זוהמא, ובזה יזכה להיכנס אל הקדושה^ד.

וכלשונו הנלהבת של ה'שם משמואל' (פרשת במדבר שנת תרע"ב) "וממוצא הדבר, שאף אדם שאינו מרגיש בתועלת הספירה וטהרתה - יש לו להאמין באמונת אומן ששורש נשמתו נטהר בהכרח, מאחר שאנשי כנסת הגדולה סדרו לנו בתפילה זמן מתן תורתנו, **שאינו לו משמעות אלא הטהרה, ההכרח לומר שהספירה עשתה את שלה על כל פנים,** אלא שלזה מעט ולזה הרבה, ולזה בשורש נשמתו לבד, ולזה אף בנפש, **וזה נותן חיזוק גדול ביד איש להתחיל מחדש לגמרי,**" שהרי כל אחד ואחד אומר בסדר התפילות בחג השבועות זמן מתן תורתנו, ולכאורה מי יאמר זיכיתי ליבי שאכן זוכה לקבל את התורה התלויה בטהרה, וכיצד תקנו חז"ל הקדושים לכל איש מישראל לומר כזאת בלא שיהא בבחי' דובר שקרים, אלא מכאן ראייה גדולה היא שעצם הספירה מטהרת ומכשרת כל אחד לפי דרגתו, ואין לו אלא להאמין כי עצם מצות הספירה מטהרת ומזככת את נפש האדם.

לפיכך צריך לתקן מידותיו וליישר אורחותיו, כי תכלית אלו הימים היא

ד. **ואולי** זה אחד מן הטעמים שנהג הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע לספור את מנין הספירה כמה פעמים ביום (וכן העיד על עצמו בספר 'מנחם ציון', דרושים לפסח, יום ג' עיו"ט האחרון של פסח), כי עצם הספירה גורמת לטהרת הנשמה וקדושת הנפש. ובאופן אחר אפשר לומר, כי בזה הוא מזכיר לעצמו את חובתו בימים אלו, שהרי הוא מתקרב ובא אל יום מתן תורה, ועליו להתכונן להיות מוכן ומזומן ליום הזה.

שמים ועול תורה, ועל הכל יעשה חשבון גיהנום (הובא בבית ישראל, תזריע תשל"ד, הנפש ובזה יזכה שלא יצטרך לראות פני ועוד) ה'.

• ימים שיש בהם חפץ - קדושת הימים •

ונתנה תוקף קדושת הימים כי **והשמיני בחג**, והוא יום מתן תורה לגדולתם אין חקר, הנה ידועים דברי הרמב"ן (פרשת אמור כג, לו) דימי ספירת העומר הם כחול המועד! וז"ל: "וצוה בחג המצות שבעה ימים בקדושה לפניהם ולאחריהם, כי כולם קדושים ובתוכם ה' ומנה ממנו תשעה וארבעים יום 'שבעה שבועות' כימי עולם (כלומר, שכל שבוע מימי הספירה נחשב כעין יום אחד בחג), וקדש יום שמיני כשמיני של חג, **והימים הספורים בינתים כחולו של מועד בין הראשון**

שהראם בו את אשו הגדולה ודבריו שמעו מתוך האש, ולכך יקראו רבותינו ז"ל בכל מקום חג השבועות 'עצרת' - כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב כן, עכ"ל.

כתב הרה"ק בעל ה'חידושי הרי"ם' מגור זי"ע (שש"ק ח"ג) בשם האר"י הקדוש זי"ע (עי' 'שער הכונות' ענין פסח דרוש ב) "שכל הויות האדם בכל ימי חייו תלוי בזה הימים ימי הספירה וכו', ולכן יש ליזהר שלא לבטל בזה הזמן ושיהיה כל

ה. **ובאופן** דומה אמר הרה"ק בעל ה'פני מנחם' מגור זי"ע (אוצר דרשות ומאמרים ח"ב מאמר ס"ח), דהאדם נשפט על שעברו אלו הימים המובחרים שהיה יכול לתקן עצמו בהם ולא תיקן.

ו. **אמר** על כך הרה"ק רבי נחום דוב מסאדיגורא זי"ע (נכדו של הרה"ק מרוז"ן זי"ע), שבאמת דיני 'ימי הספירה' שווים לחול המועד ולהיפך לדיני אבלות ל"ע, שבשניהם הננו אסורין בנישואין ותספורת, והדבר תלוי באדם עצמו, אם יטהר עצמו בימי הספירה הרי ימים אלו הם בבחי' ימי חול המועד, ואם לאו אזי אינם אלא ימי אבלות ל"ע.

ז. **איתא** בגמרא (ע"ז יז.) כששב רבי אלעזר בן דורדיא בתשובה "בכה רבי יש קונה עולמו בשעה אחת", וצ"ב, מה מקום יש לבכיה, והרי שמחה גדולה היא שקנה עולמו באותה שעה, ומבאר הרה"ק ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע כי בכייתו היתה כי לכל יהודי יש כ"ד שעות בכל מעת לעת... ובכיה גדולה היא כשיחשב 'חשבונו של עולם' אם קנה בכל שעה ושעה מחייו את 'עולמו'... (הובא בדברי שאול להגרי"ש נתנזאהן חידושי אגדות ע"ז דף יז.).

שמעתי על יהודי נכבד מחשובי ת"ח שבדורנו שלדאבון לב בהגיעו לגבורות חלה באלצהיימער ל"ע, והנה חכמי הרפואה המציאו סממני מרפא (כדור) שמועיל לחולים

הימים מהז' שבועות תמימות, כי המה ימים יקרים ומנויים"ח.

ואיתא מהרה"ק בעל ה'שפת אמת' מגור זי"ע (פרשת אמור תרמ"ב), שכל מה שאדם מתעלה במשך כל השנה כולה תלוי בימי הספירה, כדחזינן שגמר צמיחת התבואה הוא בימים אלו, ובחג השבועות הוא זמן הקציר לתבואה החדשה, ומביא עוד (פסח תרנ"ד, עיי"ש) את לשון הזוהר (תצוה קפג): **מאן דנטיר הני יומי מפסח עד עצרת אין צריך לבוא במשפט בתשרי** - השומר וזנהר בסור מרע ועשה טוב בימים שבין פסח לעצרת הרי הוא מתוקן ועומד ואינו צריך לבוא לפני המלך המשפט ביום הדין.

וכבר איתא כעין זה בדברי הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (אמור ד"ה כי תבואו), שעל כן נוהגין ישראל קדושים ללמוד בשבתות אלה ב'פרקי אבות', כי אלו ימי תשובה ותיקון. ובלשונו הטהור, **כי הם ימי תשובה, והוראת כל חיי אדם תלוי בימים אלו למעלה ולמטה.**

וב'חתם סופר' (דרשות ח"ב דף רפ טור ב) מביא במעלת ימי העומר, דחמישים ימים אלו (מ"ט ימי הספירה עם יום החמישים חג השבועות שבו ניתנה תורה) שקולים כנגד חמישים שנה, יום לשנה יחשב, ומנה של הקדש **כפול** היה, אם כן הרי הם כנגד

אלו למשך כשבע שעות (ואין ליטלו אלא אחת לגי ירחים) אלא שהרוצה כדור זה עליו לשלם כמה אלפים... ע"כ בהגיע עת דודים כשנישא אחד מנכדיו, נתאספו צאצאיו וכ"א שילם ממייטב כספו ויחדיו השלימו וקנו כדור אחד כזה שיטלנו אבי המשפחה כחצי שעה קודם החופה וכך במשך כל ליל החתונה יהיה בצלילות הדעת ובבריאות שלימה. אתא ובא יום החתונה ואכן באו ונתנו הכדור לאביהם וזקנם, אך הוא מיד כשבלע הרפואה פתח גמרא גדולה וישב ללמוד בהתלהבות עצומה כמנהגו בשנותיו הבריאות, ולא אבה בשום פנים לילך אל החתונה, רק 'חטף ואכל' עוד דף גמרא ועוד דף גמרא. שאלוהו בני המשפחה, אבינו מורינו, מה אירע לך, מדוע נחבאת כאן בין דפי הגמרא ולא תצא לשמחת נכדיך, נענה הזקן ואמר, אם יצאתי מכלל שטות ונכנסתי לכלל הברואים וכי לא אתפוש את הגמרא בשתי ידים... כיו"ב מסובבים להם באי עולם כחולי אלצהיימער ל"ע, כי נשלחו מן השמים - איש איש ותפקידו בעולם הזה, ולמעשה... מסובבים הם בעולם כמי שאחזו... ושוכחים לגמרי מה תפקידם ושליחותם, וביותר הדברים אמורים בימי הספירה אשר ניתנו לנו כמתנה להכין עצמנו כראוי וכיאות לקראת קבלת התורה והם כדוגמת הרפואה הנ"ל, אם בר דעת אתה, רוץ לאהלי תורה ועבודה, והתפכח משכרותך ושכחתך, ועזוב כל השטויות...

ח. **נוראות** כתב ב'נהר שלום' להרה"ק הרש"ש זי"ע (דף לב): **כי פסח וימים אלו הם שורש לכל ימות השנה, ובדרך שאדם הולך בהם - בה מוליכים אותו כל ימות השנה.**